

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาคำดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น
2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 จำนวน 170 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 60 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 110 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากมีจำนวนไม่มากนัก การวิจัยครั้งนี้จึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน แล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตนนทบุรี จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียน การสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และนำแบบสอบถามส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งนัดหมายเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน จากแบบสอบถามที่ส่งออกไป 170 ชุด ได้รับกลับคืนมา 170 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และให้คะแนนตามเกณฑ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น โดยใช้ค่าสถิติ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows วิเคราะห์ค่าทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และด้านการทำงานตามแผน

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น โดยภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการทำงานตามแผน และด้านการประยุกต์ใช้ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผลมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น มีการดำเนินงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และด้านการทำงานตามแผน ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถาบันฯ ยังขาดความชัดเจนในเรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการ

ปฏิรูปการศึกษา, แผนและนโยบายการปฏิรูป, การตรวจสอบติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรของสถาบันฯ ทราบความคืบหน้าดำเนินงานปฏิรูปฯ อย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมากเพราะบุคลากรของสถาบันฯ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ของตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งมีการพัฒนาและประยุกต์รูปแบบวิธีการสอนให้ทันกับสภาพปัจจุบันตลอดเวลา ในปีการศึกษาต่อไปทางสถาบันฯ จะต้องเร่งดำเนินปฏิรูปองค์ประกอบต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานในทุกด้านอยู่ในระดับที่ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ สถาบันฯ มีนโยบายแผนการดำเนินงานให้ทุกหน่วยงานมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน ISO 9000 ทั้งระบบอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม จนได้รับการรับรองมาตรฐานเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2544 ซึ่งตามแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา การให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่เป็นยุทธศาสตร์หลัก และมีการใช้ผลการประเมินเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันฯ ส่วนข้อที่อยู่ในระดับน้อยคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ในส่วนของสถาบันฯ แม้ว่าจะมีคณะกรรมการดำเนินงานในเรื่องนี้อยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ เพราะยังมีปัญหาเรื่องจำนวนบุคลากรที่จะดำเนินงาน และขาดการประชาสัมพันธ์

1.2 ด้านการทำงานตามแผน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่อยู่ในระดับมากคือ มีการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การสอบ/วัดผล และการประเมินที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน ISO 9000 ตาม PM 05 ที่กำหนดให้อาจารย์ผู้สอนทุกคนต้องมีโครงการสอนในรายวิชาของตนเอง และสอดคล้องกับ หมวด 4 มาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีหลากหลาย ส่วนข้อที่อยู่ในระดับน้อย คือ การจัดการศึกษาของสถาบันฯ ควรตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนเพื่อให้นักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่าง

กว้างขวาง และควรมีการบริหารจัดการที่เป็นการรวมพลังและระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นใช้ในการดำเนินงาน

1.3 ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล

ผลการวิจัยโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางสถาบัน ฯ อาจจะยังไม่ได้กำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินงานตรวจสอบติดตามประเมินผลอย่างชัดเจน ซึ่งถ้ามีการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านการอบรมสัมมนาให้ความรู้กับบุคลากรของสถาบัน ฯ เกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านการสำรวจติดตามผู้สำเร็จการศึกษา ความพึงพอใจของสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง ก็จะเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาปรับปรุงสถาบัน ฯ ในทุกๆ ด้าน ทำให้แนวทางในการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

1.4 ด้านการประยุกต์ใช้

ผลการวิจัยโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของสถาบัน ฯ ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ด้านการวางแผน การทำงานตามแผน และด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล จะอยู่ในระดับกลางก็ตาม แสดงให้เห็นว่าสถาบัน ฯ ได้มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้เข้าสู่รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ และบุคลากรมีความตระหนักรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับหนึ่งที่น่าพึงพอใจ และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นชื่อที่อยู่ในระดับน้อย คือ คณะกรรมการปฏิรูป ฯ มีการประชุมเพื่อสรุปผลความคืบหน้าของการปฏิรูปการศึกษาและเสนอสถาบัน ฯ เพื่อให้มีการประสานแผนกลยุทธ์ของสถาบัน/หน่วยงานที่ชัดเจน ซึ่งทางสถาบัน ฯ ควรดำเนินการควบคู่ไปกับแนวทางที่จะดำเนินงานต่อไปเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่จะมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อ การดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น โดยภาพรวม พบว่า มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น สภาพการดำเนินงานด้านการวางแผน ด้านการทำงานตามแผน และด้านการประยุกต์ใช้ ที่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนได้มีการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา และมีผลการดำเนินงานระดับหนึ่ง ที่ทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนเห็นถึงความแตกต่างในบทบาทหน้าที่ของตน

ในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ
 สกบ ลักษณะ (<http://www.moe.go.th/main2/article-center.htm>) ที่ได้กล่าวว่า ความ
 สำเร็จในการบรรลุจุดหมายของการปฏิรูปการศึกษา จะขึ้นกับความสำเร็จในการปรับปรุง
 เปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติในองค์ประกอบต่าง ๆ และหัวใจของการปฏิบัติตามแนวทาง
 การปฏิรูปการศึกษาคือ "คน" คนที่เป็นครู อาจารย์ คนที่เป็นผู้บริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของ
 ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น
 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ผลการดำเนินงานด้าน
 ต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการทำงานตามแผน ข้อที่มีการดำเนินการ
 น้อย คือ มีการจัดกิจกรรมให้บริการทางวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
 และข้อผู้สอนใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนเพื่อให้นักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ด้านการตรวจสอบ
 ติดตามประเมินผล ข้อที่มีการดำเนินการน้อย คือ บุคลากรได้รับการศึกษาและอบรมสัมมนา
 เกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง และข้อมีการ
 ประเมินผลความพึงพอใจของผู้ที่กำลังสำเร็จการศึกษาจากสถาบัน ฯ อย่างต่อเนื่อง สำหรับ
 ด้านการวางแผน ข้อที่มีการดำเนินการน้อย คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปฏิรูป
 กระบวนการเรียนการสอน และด้านการประยุกต์ใช้ ข้อที่มีการดำเนินการน้อย คือ
 คณะกรรมการปฏิรูปมีการประชุมเพื่อสรุปผลความคืบหน้าของการปฏิรูปการศึกษาและเสนอ
 สถาบัน ฯ จากผลการดำเนินการด้านต่างๆ ข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ

1.1 ผู้บริหารสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น ควรนำผลการ
 วิเคราะห์ทั้ง 4 ด้าน ไปเป็นแนวทางกำหนดนโยบายในการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป
 รวมทั้งนำไปกำหนดแผน กลยุทธ์ในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้
 การดำเนินงานในทุก ๆ ด้านของสถาบัน ฯ มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนควรมี
 จำนวนบุคลากรที่เพียงพอ มีสำนักงาน มีงบประมาณสนับสนุน มีแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน

รวมทั้งมีการสรุปผลความคืบหน้าของการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และประชาสัมพันธ์ นำเสนอผลการดำเนินงานให้บุคลากรได้ทราบในทุกๆ ปีการศึกษา เพื่อให้มีการประสานแผน กลยุทธ์ของสถาบัน/หน่วยงานที่ชัดเจน ซึ่งถ้าทางสถาบันฯ ได้มีการดำเนินการในด้านดังกล่าว เพิ่มขึ้นก็จะส่งผลดีต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3 การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนควรตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน มีการบริหารจัดการที่เป็นการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นในการ ดำเนินงาน และมีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งสถาน ประกอบการเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ในสถาบัน เทคโนโลยีราชชมงคล ในวิทยาเขตอื่นๆ ต่อไปให้ครบทุกวิทยาเขตทั่วประเทศ เพื่อจะได้นำผล การวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.2 ควรศึกษาปัญหาในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดี ยิ่งขึ้น